

Τίτλοι και υπότιτλοι κεφαλαίων

Μέρος Α' – Τα κομμάτια του puzzle

Το συναρπαστικό αντικείμενο της τραπεζικής

Οι πνευματικές προκλήσεις συναντούν τις ανάγκες της ζωής

Η πρόκληση των χρηματοδοτήσεων

Η ιδιαιτερότητα των χρηματοοικονομικών προϊόντων & η πρόκληση των χρηματοδοτήσεων

Δάνεια

Χαρακτηριστικά και τιμολόγηση

Άλλα προϊόντα χρέους και προϊόντα ιδιοκτησίας

Καταθέσεις, ομόλογα, προϊόντα της αγοράς χρήματος, μετοχές

Προϊόντα υπό συνθήκη και παράγωγα

Αντιστάθμιση κινδύνων, κερδοσκοπία, παράκαμψη κανόνων, φθηνότερη χρηματοδότηση

Γιατί υπάρχει το χρηματοοικονομικό σύστημα;

Λειτουργίες και συμβολή στην κοινωνική ευημερία

Δυσλειτουργίες του χρηματοοικονομικού συστήματος

Μορφές, αιτίες, δυνητικές συνέπειες και πιθανές λύσεις

Μέρος Β' – Γνωρίζοντας τις τράπεζες

Ισολογισμός

Πηγές και χρήσεις χρημάτων

Αποτελέσματα χρήσεως

Πηγές εσόδων και εξόδων & στρατηγικές επιλογές των τραπεζών

Ζημίες απομειώσεως

Διλήμματα και στρεβλά κίνητρα

Διαμεσολάβηση και πιστωτικός κίνδυνος

Ο ρόλος των πληροφοριών στο προσκήνιο

Ασύμμετρη πληροφόρηση και πιστωτικός κίνδυνος

Λύσεις από τις τράπεζες, τους δανειζόμενους, την αγορά και τους θεσμούς

Κίνδυνοι ρευστότητας και επιτοκίου

...και το ευάλωτο και επιρρεπές σε κρίσεις των τραπεζών

Άλλοι τραπεζικοί κίνδυνοι

Οι κίνδυνοι είναι μεγαλύτεροι από ό,τι συνήθως (ανα)γνωρίζουμε

Κανόνες ρευστότητας και κεφαλαιακής επαρκείας

Εισαγωγή στις προκλήσεις του θεσμικού πλαισίου

Μέρος Γ' – Το οικονομικό και θεσμικό περιβάλλον

Οικονομία και τράπεζες

Σύνθετες αλληλεπιδράσεις, απρόβλεπτοι κίνδυνοι

Τράπεζες και Αρχές

Το ευρύ δίκτυο προστασίας των τραπεζών και οι παρενέργειές του

Τράπεζες, ασύμμετρη πληροφόρηση και πειθαρχία της αγοράς

Στρατηγικές αλληλεπιδράσεις σε περιβάλλον μεγάλης αβεβαιότητας

Ο λαβύρινθος του θεσμικού πλαισίου – I

Μέτρα σχετικά με τις λειτουργίες των τραπεζών

Ο λαβύρινθος του θεσμικού πλαισίου – II

Μέτρα σχετικά με οικονομικούς και κοινωνικούς στόχους

Εποπτεία – I

Στόχοι και προκλήσεις

Εποπτεία – II

Θεσμικές επιλογές

Περιεχόμενα

Μέρος Α' – Τα κομμάτια του puzzle

1. Το συναρπαστικό αντικείμενο της τραπεζικής 3

- 1.1 Εισαγωγή 3
- 1.2 Χρηματοοικονομικό σύστημα – Πρωταγωνιστές 4
- 1.3 Στόχοι του βιβλίου 8
  - Τράπεζες 8
  - Ανθρωποι και κίνητρα 9
  - Χρηματοοικονομικά προϊόντα 10
  - Θεσμικό πλαίσιο και ποιότητα των θεσμών της χώρας 11
- 1.4 Στρατηγική αλληλεπίδραση 11
  - Δεν υπάρχουν απόλυτες απαντήσεις 12
  - Η συνετή συμπεριφορά ενίοτε είναι μη συνετή 15
  - Οι επιλογές του θεσμικού πλαισίου δεν είναι εύκολες 16
- 1.5 Οδηγός για τον αναγνώστη 19
  - Εργαλεία 19
  - Δομή 22
  - Δύο διλήμματα 24
  - Προσέγγιση 25
  - Το βιβλίο ως διδακτικό εγχειρίδιο 25

2. Η πρόκληση των χρηματοδοτήσεων 27

- 2.1 Εισαγωγή 27
- 2.2 Η ιδιαιτερότητα των χρηματοοικονομικών προϊόντων 28
  - Όταν τα προϊόντα είναι υποσχέσεις 28
  - Κόστη πληροφόρησης 33
  - Η πολυπλοκότητα των χρηματοδοτικών συμβολαίων 36
- 2.3 Η πρόκληση των χρηματοδοτήσεων 37
  - Αβεβαιότητα, κίνδυνος και ζημίες 37
  - Ζημίες – Διαστάσεις 38
  - Κίνδυνος – Προεξοφλώντας τις πιθανές αρνητικές εξελίξεις 41
  - Εκτιμώντας τον κίνδυνο των χρηματοδοτών 41
  - Υψηλότερος κίνδυνος, υψηλότερο επιτόκιο 51
  - Μείωση των κινδύνων – Αυτοπροστασία των χρηματοδοτών 52
  - Η επίδραση του υγιούς ανταγωνισμού 55
- 2.4 Η πλευρά των χρηματοδοτουμένων 57
  - Ζημίες – Διαστάσεις 58
  - Κίνδυνος – Προεξοφλώντας τις πιθανές αρνητικές εξελίξεις 60
  - Μείωση των κινδύνων – Αυτοπροστασία των χρηματοδοτουμένων 60
- 2.5 Περί της ρευστότητας 62
  - Χρηματοοικονομικά προϊόντα και άλλα περιουσιακά στοιχεία 62
  - Οικονομικοί παράγοντες 63
  - Μακροοικονομία 64

3. Δάνεια 65

- 3.1 Εισαγωγή 65
- 3.2 Δάνεια – Χρηματορροές και κίνδυνοι 66

- Χρηματορροές 66
- Κίνδυνοι των τραπεζών/χρηματοδοτών και των χρηματοδοτούμενων 67
- 3.3 Χαρακτηριστικά 68
  - Σκοπιμότητα 69
  - Νόμισμα 70
  - Εξασφαλίσεις (*Collateral*) 70
  - Χρόνος και τρόπος εκταμιεύσεως 72
  - Εξόφληση 74
  - Προτεραιότητα (*Seniority*) 78
  - Όροι (*Loan covenants*) 78
  - Διάρκεια 79
  - Δυνατότητα πρόωρης αποπληρωμής (*Prepayment option*) 80
  - Επιτόκιο 81
  - Ανώτατα & κατώτατα όρια του επιτοκίου (*Interest rate caps & floors*) 82
- 3.4 Τιμολόγηση 82
  - Κόστος χρήματος της τραπεζής 84
  - Κόστος του δανείου για την τράπεζα 85
  - Αποζημίωση για τον πιστωτικό και τους άλλους κινδύνους 89
  - Περιθώριο της τραπεζής 92
- 3.5 Ειδικά θέματα 93
  - Χαρακτηριστικά των δανείων και επιτόκια – Συμπληρωματικές αποφάσεις 93
  - Μεταβολές στην εύλογη αξία των δανείων 94
  - Σύγκριση των τιμολογήσεων 95
  - Συγκριτικά πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα των τραπεζών 96
  - Επιτόκια αναφοράς 98
  - Απαιτούμενες πληροφορίες 99

4. Άλλα προϊόντα χρέους και προϊόντα ιδιοκτησίας 103

- 4.1 Εισαγωγή 103
- 4.2 Καταθέσεις 103
  - Χρηματορροές 104
  - Κίνδυνοι και (αυτο)προστασία καταθετών και τραπεζών 106
  - Χαρακτηριστικά και τιμολόγηση 109
- 4.3 Ομόλογα 113
  - Χρηματορροές 113
  - Χαρακτηριστικά 115
  - Τιμολόγηση 116
  - Κίνδυνοι και (αυτο)προστασία επενδυτών και χρηματοδοτούμενων 118
- 4.4 Προϊόντα της αγοράς χρήματος 121
  - Εμπορικά χρεόγραφα (*Commercial paper, CP*) 121
  - Πιστοποιητικά καταθέσεων (*Certificates of deposit, CDs*) 122
  - Συμφωνίες επαναγοράς (*Repurchase agreements, Repos*) 123
  - Έντοκα γραμμάτια 125
- 4.5 Μετοχές 125
  - Χρηματορροές 125
  - Χαρακτηριστικά 127
  - Τιμολόγηση 129
  - Κίνδυνοι και (αυτο)προστασία των επενδυτών 130

5. Προϊόντα υπό συνθήκη και παράγωγα 135

- 5.1 Εισαγωγή 135
- 5.2 Συμβάσεις ανταλλαγής κινδύνου αθετήσεως (CDS) 136
  - Χρηματορροές 137
  - Κίνδυνοι 139
- 5.3 Παράγωγα συναλλάγματος 142
  - Προθεσμιακά συμβόλαια (*Forwards*) 142
  - Συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης (*Futures*) 150
  - Συμφωνίες ανταλλαγής νομισμάτων (*Currency swaps*) 151
  - Δικαιώματα προαιρέσεως (*Options*) 153
- 5.4 Παράγωγα επιτοκίου 157
  - Συμφωνίες μελλοντικού επιτοκίου (*Forward rate agreements, FRAs*) 157
  - Συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης (*Futures*) 164
  - Συμφωνίες ανταλλαγής επιτοκίων (*Interest rate swaps, IRS*) 165
  - Δικαιώματα προαιρέσεως (*Options*) 166
  - Συμφωνίες ανταλλαγής νομισμάτων και επιτοκίων (*Cross-currency swaps*) 166

6. Γιατί υπάρχει το χρηματοοικονομικό σύστημα; 169

- 6.1 Εισαγωγή 169
- 6.2 Μεταφορά χρηματικών πόρων 172
  - Νοικοκυριά 174
  - Επιχειρήσεις 175
  - Κυβερνήσεις 177
  - Χώρες 178
  - Ποιοι ωφελούνται 180
- 6.3 Ενθάρρυνση των οικονομικών συναλλαγών 180
  - Μείωση του κόστους των συναλλαγών 181
  - Καταλύτης συναλλαγών 188
- 6.4 Άλλες λειτουργίες 198
  - Κινητοποίηση αποταμιεύσεων και διαφοροποίηση χαρτοφυλακίου 198
  - Διαχείριση κινδύνων 200
  - Παραγωγή και διάχυση πληροφοριών 203
  - Δημιουργία καλύτερων κινήτρων 205
  - Μετάδοση της νομισματικής πολιτικής στην πραγματική οικονομία 206
- 6.5 Συνοψίζοντας... 207

7. Δυσλειτουργίες του χρηματοοικονομικού συστήματος 209

- 7.1 Εισαγωγή 210
  - Χαρτογραφώντας τις δυσλειτουργίες 211
- 7.2 Μεταφορά χρηματικών πόρων – Δυσλειτουργίες 215
  - Α) Μικρότερη πρόσβαση σε δανεισμό 216
  - Β) Αυστηρή αντιμετώπιση των δανειζομένων 223
  - Γ) Ακατάλληλα χαρακτηριστικά των δανείων 228
  - Δ) Υπερβολική πρόσβαση σε δανεισμό 229
  - Ε) Ριψοκίνδυνες επενδύσεις στις αγορές 231
  - Ζ) Στρεβλή κατανομή των περιορισμένων πόρων της οικονομίας 233
  - Η) Αντιδεοντολογική αντιμετώπιση καταθετών και δανειζομένων 235
  - Θ) Προνομιακή πρόσβαση σε χρηματοδότηση 237
- 7.3 Ενθάρρυνση των οικονομικών συναλλαγών – Δυσλειτουργίες 241

- Μείωση του κόστους των συναλλαγών 241
- Καταλύτης συναλλαγών 246
- 7.4 Άλλες δυσλειτουργίες 247
  - Κινητοποίηση αποταμιεύσεων και διαφοροποίηση χαρτοφυλακίου 247
  - Διαχείριση κινδύνων 250
  - Παραγωγή και διάχυση πληροφοριών 251
  - Δημιουργία καλύτερων κινήτρων 254
  - Μετάδοση της νομισματικής πολιτικής στην πραγματική οικονομία 254
- 7.5 Σε περίπτωση κρίσεως... ..καταρρέει η οικονομία 254
  - Άμεσες επιπτώσεις 255
  - Μακροπρόθεσμες επιπτώσεις 259
- 7.6 Χρηματοοικονομικό σύστημα και οικονομική ανάπτυξη 261

Μέρος Β' – Γνωρίζοντας τις τράπεζες

8. Ισολογισμός 267

- 8.1 Εισαγωγή 267
- 8.2 Ισολογισμός 269
- 8.3 Ενεργητικό 270
  - Περιγραφή 270
  - Ρευστότητα 273
  - Αποτίμηση 274
- 8.4 Παθητικό 284
  - Περιγραφή 284
  - Ρευστότητα 288
  - Αποτίμηση 289
  - Προτεραιότητα στις χρηματοροές των τραπεζών 290
- 8.5 Στοιχεία εκτός ισολογισμού 295
  - Λογαριασμοί δυνητικών υποχρεώσεων 296
- 8.6 Διαχρονικές τάσεις, εντεινόμενοι προβληματισμοί 298
  - Δείκτες διαρθρώσεως του ενεργητικού 299
  - Δείκτες διαρθρώσεως του παθητικού 301
  - Ανάπτυξη του τραπεζικού συστήματος 302

9. Αποτελέσματα χρήσεως 305

- 9.1 Εισαγωγή 305
- 9.2 Κύριες πηγές εσόδων και εξόδων 305
  - Καθαρά έσοδα από τόκους (*Net interest income*) 308
  - Καθαρά μη-επιτοκιακά έσοδα (*Net non-interest income*) 310
  - Ζημίες απομειώσεως & Προβλέψεις 315
  - Άλλα έξοδα 322
- 9.3 Δείκτες αποτελεσματικότητας και κερδοφορίας 323
- 9.4 Στρατηγικές επιλογές των τραπεζών και ανταγωνισμός 328
  - Στρατηγικές επιλογές 328
  - Ανταγωνισμός 333
  - Τι επιφυλάσσει το μέλλον – Μία εκτίμηση 337

10. Ζημίες απομειώσεως 341

- 10.1 Εισαγωγή 341
- 10.2 Εκτίμηση των ζημιών απομειώσεως 343
  - Υποκειμενικές εκτιμήσεις 345
  - Τυπική διαδικασία αναγνώρισεως των ζημιών απομειώσεως 351
- 10.3 Χειραγώγηση των ζημιών απομειώσεως 355
  - Δυνατότητα 355
  - Κίνητρα 356
- 10.4 Πέντε ερωτήματα 363
  - Πότε τα κίνητρα είναι ισχυρότερα; 364
  - Δυνητικές επιπτώσεις για την αξιοπιστία των λογιστικών πληροφοριών των τραπεζών 366
  - Δυνητικές επιπτώσεις για την λειτουργία του χρηματοοικονομικού συστήματος και της οικονομίας 367
  - Θεσμικές επιλογές 367
  - Δυνητικός ρόλος των εποπτικών αρχών 368

11. Διαμεσολάβηση και πιστωτικός κίνδυνος 371

- 11.1 Εισαγωγή 371
- 11.2 Πιστωτικός κίνδυνος – Ο ρόλος των πληροφοριών 374
  - Απαιτούμενες πληροφορίες 374
  - Ασύμμετρη πληροφόρηση 378
- 11.3 Αντιμετώπιση του πιστωτικού κινδύνου 388
  - Αναλύσεις κόστους-ωφελείας 389
  - Η ανθρώπινη κρίση πρέπει να είναι ο τελικός κριτής 395
  - Μετάθεση του κινδύνου σε τρίτους 398

12. Ασύμμετρη πληροφόρηση και πιστωτικός κίνδυνος 399

- 12.1 Εισαγωγή 399
- 12.2 Λύσεις από τις τράπεζες 400
  - Εξασφαλίσεις 400
  - Βραχυπρόθεσμη χρηματοδότηση 406
- 12.3 Λύσεις από άλλους ενδιαφερόμενους και από την αγορά 408
  - Λύσεις από άλλους ενδιαφερόμενους 408
  - Λύσεις από την αγορά 410
  - Ο ρόλος του νομικού, του θεσμικού και του κοινωνικού περιβάλλοντος 414
- 12.4 Η αξία της σχέσεως τραπεζών και δανειζομένων 418
- 12.5 Συγκριτικά πλεονεκτήματα των τραπεζών 421
  - Οικονομίες κλίμακος και φάσματος 425
  - Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα των μεγάλων τραπεζών 426

13. Κίνδυνοι ρευστότητας και επιτοκίου 429

- 13.1 Εισαγωγή 429
- 13.2 Μετασχηματισμός διάρκειας 431
  - Προσιθέμενη αξία 431
  - Συγκριτικά πλεονεκτήματα των τραπεζών 433
- 13.3 Κίνδυνος ρευστότητας 435
  - Περιγραφή 436
  - Ο πειρασμός της χαμηλής ρευστότητας 440

- Αλληλεπιδράσεις με τον πιστωτικό και τον κίνδυνο αγοράς 446
- Αντιμετώπιση 449
- 13.4 Κίνδυνος επιτοκίου 451
  - Περιγραφή 452
  - Αντιμετώπιση 463
- 13.5 Το ευάλωτο και το επιρρεπές σε κρίσεις των τραπεζών 466
  - Αποσταθεροποιητική δυναμική 466
  - Ενισχυτές της αποσταθεροποιητικής δυναμικής 468
  - Ευρύτεροι προβληματισμοί 471
- 13.6 Τεχνικό παράρτημα. Σταθμισμένη διάρκεια και κίνδυνος επιτοκίου 472
  - Λογική 472
  - Εφαρμογές 473

14. Άλλοι τραπεζικοί κίνδυνοι 475

- 14.1 Εισαγωγή 475
- 14.2 Συναλλαγματικός κίνδυνος 476
  - Περιγραφή 477
  - Μεταμφιέσεις του συναλλαγματικού κινδύνου 480
  - Αντιμετώπιση 488
  - Στρεβλά κίνητρα 490
- 14.3 Άλλοι κίνδυνοι 491
  - Κίνδυνος αγοράς (*Market risk*) 491
  - Λειτουργικός κίνδυνος (*Operational risk*) 492
  - Κίνδυνος φήμης (*Reputational risk*) 497
  - Νομικός κίνδυνος (*Legal risk*) 503
  - Θεσμικός κίνδυνος (*Regulatory risk*) 504
  - Κίνδυνος χώρας (*Country* ή *Sovereign risk*) 507
- 14.4 Χρηματοοικονομική μόλυνση (*Contagion*) 507
  - Μόλυνση μέσω του ισολογισμού και των αποτελεσμάτων χρήσεως 508
  - Μόλυνση μέσω των εκτός ισολογισμού στοιχείων 509
  - Ενίσχυση των στρεβλών κινήτρων 509
  - Μόλυνση μέσω της οικονομίας και των αγορών 511
  - Λειτουργία άλλων συμμετεχόντων στο χρηματοοικονομικό σύστημα 511
  - Μείωση της δυνατότητας των αρχών να βοηθήσουν 512
  - Ένταση των κινδύνων 513
- 14.5 Αντιμετώπιση των κινδύνων – Μερικά διδάγματα 514

15. Κανόνες ρευστότητας και κεφαλαιακής επαρκείας 517

- 15.1 Εισαγωγή 517
- 15.2 Κανόνες ρευστότητας και κεφαλαιακής επαρκείας 519
  - Μέτρα και αντίμετρα 519
  - Τρία λεπτά θέματα 523
- 15.3 Παρακάμπτοντας τους περιορισμούς 526
  - Παρακάμπτοντας τους κανόνες ρευστότητας 527
  - Παρακάμπτοντας τους κανονισμούς κεφαλαιακής επαρκείας 527
- 15.4 *Βασιλεία III* 533
  - Κανόνες ρευστότητας 533
  - Κανόνες κεφαλαιακής επαρκείας 535
  - Οικονομικά και εποπτικά κεφάλαια 540

- 15.5 Από τη *Βασιλεία I* στην *III* – Σύντομη ιστορική αναδρομή 544
  - Από τη *Βασιλεία I*... 545
  - ...στη *Βασιλεία II*... 547
  - ...στη *Βασιλεία III*. 551
- 15.6 Εποπτικά κεφάλαια 553
  - Αυξάνοντας τα εποπτικά κεφάλαια – Επιλογές και κίνητρα 554
  - Προσδιοριστικοί παράγοντες των εποπτικών κεφαλαίων 556
- 15.7 Τεχνικό παράρτημα. Μετατρέψιμες ομολογίες 560

Μέρος Γ' – Το οικονομικό & θεσμικό περιβάλλον

16. Οικονομία και τράπεζες 565

- 16.1 Εισαγωγή 565
- 16.2 Σύνθετες αλληλεπιδράσεις – Δομικά στοιχεία 567
  - Από την οικονομία και τις αγορές στους κινδύνους των τραπεζών (βέλη 4) 567
  - Από την οικονομία και τις αγορές στην καθαρή θέση των τραπεζών (βέλος 6) 569
  - Από τις τράπεζες στην οικονομία και στις αγορές (βέλη 5 και 7) 570
  - Ο ρόλος των προσδοκιών 572
- 16.3 Προκυκλικότητα – Δυναμική και προβλήματα 573
  - Μεγαλύτερες οικονομικές διακυμάνσεις 573
  - Ο ρόλος των διεθνών επενδυτικών κεφαλαίων 577
  - Προβλήματα από την ισχυρή προκυκλικότητα 579
- 16.4 Τι υπάρχει πίσω από την ισχυρή προκυκλικότητα; 582
  - Ενισχυτές της προκυκλικότητας 583
  - Πώς ξεκινά η ισχυρή προκυκλικότητα; 588
- 16.5 Πότε προμηνύεται κρίση; 591
  - Ευάλωτες τράπεζες 592
  - Εστίαση: Ευάλωτοι δανεισθέντες 593
  - Ευάλωτη οικονομία 597
  - Ο ρόλος των προσδοκιών 600
- 16.6 Μετριάζοντας την προκυκλικότητα 601
  - Οικονομική πολιτική 601
  - Προσδοκίες 602
  - Πειθαρχία της αγοράς 602
  - Θεσμικό πλαίσιο 602

17. Τράπεζες και Αρχές 607

- 17.1 Εισαγωγή 607
- 17.2 Στήριξη των τραπεζών – Πριν 609
  - Εγγύηση των καταθέσεων 611
  - Δανειστής τελευταίας καταφυγής (*Lender of last resort*) 613
  - Κρατική εγγύηση των υποχρεώσεων των τραπεζών 615
  - Άλλα μέτρα 617
- 17.3 Άλλα προληπτικά μέτρα στηρίξεως (πριν) 625
  - Οικονομική πολιτική 625
  - Αλλαγή των κανόνων του θεσμικού πλαισίου 625
  - Αλλαγή των όρων ιδιωτικών συμβολαίων 627
  - Θεσμική ανοχή 627

- 17.4 Περί της δημιουργικής ασάφειας (*Constructive ambiguity*) 631
  - Μπρος γκρεμός και πίσω ρέμα 631
  - Στήριξη τραπεζών – Το ‘είναι’ και το ‘φαίνεσθαι’ 633
  - Και άλλα στρεβλά κίνητρα 634
- 17.5 Στήριξη των τραπεζών – Μετά 638
  - Άμεση στήριξη 639
  - Ανακεφαλαιοποίηση 639
  - Εξυγίανση 643
  - Οικονομική πολιτική 646
  - ‘to bail in or to bail out?’ 646
- 17.6 Φερεγγυότητα κυβερνήσεων και τραπεζών – Ένας (ακόμη) φαύλος κύκλος 650

18. Τράπεζες, ασύμμετρη πληροφόρηση & πειθαρχία της αγοράς 653

- 18.1 Εισαγωγή 653
- 18.2 Πειθαρχία της αγοράς 656
  - Ποιοι την ασκούν; – Άμεσα ενδιαφερόμενοι 656
  - Πώς λειτουργεί; 657
  - Είναι αποτελεσματική; 660
- 18.3 Αδιαφάνεια των τραπεζών & ασύμμετρη πληροφόρηση 661
  - Εν τάχει 662
  - Λεπτομέρειες 664
- 18.4 Εκτιμώντας την κατάσταση & τις προοπτικές των τραπεζών 668
  - Οριοθετώντας τον στόχο 668
  - Σύγκριση με όμοιες τράπεζες 670
  - Αριθμοδείκτες – Με οδηγό το σύστημα CAMELS 674
  - Προσομοιώσεις ακραίων καταστάσεων (*Stress tests*) 678
  - Αξιολόγηση της ποιότητας του δανειακού χαρτοφυλακίου – AQRs 682
- 18.5 Ασύμμετρη πληροφόρηση – Λύσεις από την αγορά 684
  - Η πανταχού παρούσα ασύμμετρη πληροφόρηση 684
  - Σχετικά με τις λύσεις από την αγορά 686
  - Ορκωτοί ελεγκτές 688
  - Οίκοι αξιολογήσεως πιστωτικού κινδύνου 691
  - Αναλυτές μετοχών 694
  - Χρηματοοικονομικός τύπος 695
  - Δυο λόγια για το νομικό, το θεσμικό και το κοινωνικό περιβάλλον 696
- 18.6 Εποπτικές αρχές και ασύμμετρη πληροφόρηση 696

19. Ο λαβύρινθος του θεσμικού πλαισίου – I 699

- 19.1 Εισαγωγή 700
- 19.2 Γιατί χρειάζεται το θεσμικό πλαίσιο; 702
- 19.3 Μέτρα σχετικά με την ανάληψη υπέρμετρων κινδύνων 705
  - Πιστωτικός κίνδυνος 706
  - Κίνδυνος ρευστότητας 710
  - Κίνδυνος αγοράς 711
  - Κίνδυνος επιτοκίου 712
  - Συναλλαγματικός κίνδυνος 712
  - Λειτουργικός κίνδυνος 713
  - Κίνδυνος πτωχεύσεως 713
  - Κίνδυνοι από στοιχεία εκτός ισολογισμού 713

- Κανόνες που αφορούν περισσότερους του ενός κινδύνους 715
- 19.4 Άλλα μέτρα (περισσότερο) σχετικά με τις λειτουργίες των τραπεζών 717
  - Παράπλευρες απώλειες (*Externalities*) 718
  - Συντονισμός 718
  - Ιδιαιτερότητα των τραπεζών 719
  - Προβλήματα πληροφόρησης 720
  - Αναποτελεσματική λειτουργία άλλων παικτών και αγορών 724
  - Κανόνες δεοντολογίας 724
  - Περιορισμοί στον υπέρμετρο ανταγωνισμό 729

20. Ο λαβύρινθος του θεσμικού πλαισίου – II 735

- 20.1 Εισαγωγή 735
- 20.2 Μέτρα σχετικά με την προστασία των αδυνάτων 736
  - Αναποτελεσματική λειτουργία των μηχανισμών της αγοράς 737
  - Δημόσια αγαθά και το *Πρόβλημα του λαθρεπιβάτη* 743
- 20.3 Προβλήματα της οικονομικής και αναπτυξιακής πολιτικής 746
  - Παρεμβάσεις σχετικές με προβλήματα της οικονομικής πολιτικής 746
  - Άλλες κυβερνητικές παρεμβάσεις 751
- 20.4 Βασικές αρχές του πτωχευτικού δικαίου 752
  - Εισαγωγικά 752
  - Αναδιάρθρωση χρέους 754
  - Πτωχευτικό δίκαιο – Προσανατολισμός 759
  - Το πτωχευτικό δίκαιο ως στρατηγική μεταβλητή αποφάσεως 762
- 20.5 Οι δυνάμεις της αλλαγής και οι κύκλοι του θεσμικού πλαισίου 766
  - Οι δυνάμεις της αλλαγής συνεκτικά 766
  - Το θεσμικό πλαίσιο κύκλους κάνει... 768

21. Εποπτεία – I 773

- 21.1 Εισαγωγή 773
- 21.2 Η μεγάλη εικόνα 775
  - Ποιος ελέγχει ποιόν; 775
  - Η πρόκληση της αποτελεσματικής εποπτείας 778
- 21.3 Μικρο-προληπτική εποπτεία 781
  - Η μεγάλη εικόνα 781
  - Εκ του μακρόθεν (*Off-site*) εποπτεία 783
  - Επιτόπια (*On-site*) επιθεώρηση 791
  - Επιβάλλοντας πειθαρχία στις τράπεζες 794
- 21.4 Μακρο-προληπτική εποπτεία 796
  - Δείκτες 797
  - Εργαλεία 798
- 21.5 Μακρο-προληπτική έναντι μικρο-προληπτικής εποπτείας 799
  - Ακόμη και όταν λειτουργεί αποτελεσματικά η μικρο-προληπτική εποπτεία... 801
  - Εάν δεν λειτουργεί αποτελεσματικά η μικρο-προληπτική εποπτεία; 804
- 21.6 Θεσμική πειθαρχία – Θετικά και αρνητικά 804
  - Θετικά 805
  - Αρνητικά – Κόστος εποπτείας 806
  - Αποτέλεσμα; 809

22. Εποπτεία – Π 811

- 22.1 Εισαγωγή 811
- 22.2 Εποπτεία – Διλήμματα 814
  - Ποιοτικές αναλύσεις 815
  - Επικουρώντας την εποπτεία 822
  - Εύρος της εποπτείας 824
- 22.3 Ποιος ελέγχει τους επόπτες; 826
  - Διακριτική ευχέρεια 826
  - Θεσμική ανοχή (*Regulatory forbearance*) 828
  - Ποιος ελέγχει τους επόπτες; 834
- 22.4 Ποιος (πρέπει να) ασκεί την εποπτεία; 838
  - Εποπτεία και οικονομική πολιτική 838
  - Τρεις υπονήφιοι 840
  - Εποπτικές αρχές και κεντρική τράπεζα 842
- 22.5 Πάντων μέτρον ο άνθρωπος 850

Βιβλιογραφία 855

Ευρετήριο όρων 881

Παραρτήματα 889

Ένθετα

- 1.1. Στήριξη των τραπεζών – Πρώτα διλήμματα 13
- 1.2. Περισσότεροι κανόνες, μικρότερα δυνητικά κέρδη 17
- 2.1. Αριστείδης ο Δίκαιος και Γιάννης ο Καπάτσος 34
- 2.2. Αποζημίωση για τον κίνδυνο αθετήσεως – Διερεύνηση 45
- 2.3. *Screening, monitoring* και το κόστος χρηματοδοτήσεως 56
- 3.1. Κόστος ευκαιρίας των διαθεσίμων – Παράδειγμα 86
- 3.2. Κόστος των κανόνων κεφαλαιακής επαρκείας – Παράδειγμα 87
- 3.3. Τα οφέλη της διαφοροποίησης του δανειακού χαρτοφυλακίου 91
- 3.4. Τιμολόγηση δανείων – Όλα τα χαρακτηριστικά αλληλεπιδρούν 93
- 3.5. Πώληση δανείων σε άλλες τράπεζες ή σε επενδυτές 96
- 3.6. Σκιώδες τραπεζικό σύστημα – Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα 97
- 4.1. Δεδουλευμένοι τόκοι – Υπολογισμός 105
- 4.2. Ανοικτός αλληλόχρεος λογαριασμός 111
- 4.3. Καινοτόμα προϊόντα 112
- 4.4. Ομόλογα – Ορολογία 114
- 4.5. Ομόλογα – Απόδοση 115
- 4.6. Ομόλογα – Τιμολόγηση 117
- 4.7. Σταθμισμένη διάρκεια και κίνδυνος αγοράς 118
- 4.8. Λογιστική αντιμετώπιση των *repos* 124
- 4.9. Μετοχές – Απόδοση 127
- 4.10. Κίνδυνοι και αποδόσεις των επενδυτών 131
- 5.1. Ορίζοντας το πιστωτικό γεγονός – Αργεντινή 2014 140
- 5.2. *Forwards* συναλλάγματος – Αποτίμηση και κίνδυνος αντισυμβαλλομένου 144
- 5.3. Κερδοσκοπία με *forwards* συναλλάγματος – Παράδειγμα 150
- 5.4. Παράλληλα δάνεια και συναλλαγματικοί περιορισμοί 152
- 5.5. Αντιστάθμιση του συναλλαγματικού κινδύνου με *forwards* και *options* 153
- 5.6. *FRA*s – Αποτίμηση και κίνδυνος αντισυμβαλλομένου 159
- 5.7. Κερδοσκοπία με *FRA*s – Παράδειγμα 164
- 5.8. Τα αστρονομικά μεγέθη της αγοράς παραγώγων 167
- 6.1. Πιστωτικές και χρεωστικές κάρτες – Επιχειρηματικό μοντέλο 181
- 6.2. Ανταποκρίτριες τράπεζες (*Correspondent banks*) 184
- 6.3. Εγγυητικές επιστολές 190
- 6.4. Τράπεζα Πειραιώς – Προγράμματα συμβολαιακής γεωργίας 195
- 6.5. Τα οφέλη της διαφοροποίησης κινδύνου – Παράδειγμα 198
- 7.1. Περί των κινήτρων 212
- 7.2. Ενίσχυση του ανταγωνισμού 213
- 7.3. Πρόσβαση στο χρηματοοικονομικό σύστημα 216
- 7.4. Δανεισμός από μη εποπτευόμενους φορείς και τοκογλυφία 219
- 7.5. Εμπορικές πιστώσεις (*Trade credit*) 220
- 7.6. Η πτώχευση της Thomas Cook 221
- 7.7. Αυστηρή αντιμετώπιση των δανειζομένων – 4 περιπτώσεις 224
- 7.8. Το σκάνδαλο της Wells Fargo 236
- 7.9. Ένας επαναστάτης χωρίς επιθυμία 238

- 7.10. Προνομιούχοι δανειζόμενοι – Από την ελληνική εμπειρία 239
- 7.11. Κυβερνητική παρέμβαση στη διαμεσολάβηση 240
- 7.12. Συστήματα πληρωμών – Ντόμινο ελλείψεως ρευστότητας 243
- 7.13. Το σκάνδαλο των δομημένων ομολόγων 248
- 7.14. Βραχυχρόνια χρηματοδότηση και προβλήματα της παραγωγής 256
- 7.15. Από την εμπειρία της Ελλάδος 258

- 8.1. Όταν υπάρχει ανάγκη, θα βρεθεί και τρόπος 274
- 8.2. Χρηματοοικονομικά προϊόντα – Εύλογη αξία 274
- 8.3. Αποτίμηση – Προβληματισμοί και σύγχρονες τάσεις 275
- 8.4. Δάνεια – Η εύλογη αξία μεταβάλλεται με την πάροδο του χρόνου
- 8.5. Δάνεια – Η (σχετική) έννοια της εύλογης αξίας 280
- 8.6. Θέσεις σε παράγωγα – Εύλογη και ονομαστική αξία 282
- 8.7. Υποχρεώσεις προς την κεντρική τράπεζα 284
- 8.8. Ανάπτυξη των τραπεζών 288
- 8.9. Τα παράδοξα της αποτιμήσεως σε εύλογη αξία 290
- 8.10. Δάνεια μειωμένης εξασφάλισης 294

- 9.1. Πώληση πληροφοριών – Μία επιπλέον πηγή εισοδήματος 310
- 9.2. Παρενέργειες αγαθών μέτρων 319
- 9.3. Σκιώδες τραπεζικό σύστημα και πιστωτικός κίνδυνος 335
- 9.4. Σκιώδες τραπεζικό σύστημα ή ‘φύλλο συκής’; 338

- 10.1. Μη-εξυπηρετούμενα δάνεια – Ορισμός 343
- 10.2. Ζημίες απομειώσεως – Οι οργανισμοί λογιστικών προτύπων έναντι των εποπτικών αρχών 349
- 10.3. Citigroup 2004 – Ξεπερνώντας, ασθμαίνοντας, τις προβλέψεις των αναλυτών 359
- 10.4. Ζημίες απομειώσεως, ίδια κεφάλαια και φορολογικά κίνητρα 362
- 10.5. Οικονομικός κύκλος και κατάσταση των τραπεζών 364
- 10.6. Ανάκτηση αμοιβών (*Bonus claw back*) 368

- 11.1. Τα πέντε C’s των δανείων 374
- 11.2. Χαμηλό κόστος χρήματος και ελαστικοί όροι των δανείων 386
- 11.3. *Credit scoring models* για στεγαστικά δάνεια 392
- 11.4. Οινο-δάνεια Burgundy και Bordeaux 395
- 11.5. Ποσοτικές τεχνικές και χρηματοοικονομική σταθερότητα 397

- 12.1. Κανόνες για τις εξασφαλίσεις 406
- 12.2. Παρεμβάσεις της Πολιτείας 412
- 12.3. Σύλλογος δανειοδοτηθέντων παρά της xxxxx Τραπέζης 416
- 12.4. Η κατάρα του νικητή (*Winner’s curse*) 421
- 12.5. Τα δάνεια ως ψήφος εμπιστοσύνης 423

- 13.1. Ο μετασχηματισμός διάρκειας παραστατικά 432
- 13.2. Ορθολογικοί πανικοί 443
- 13.3. Το θεσμικό πλαίσιο ως μηχανισμός συντονισμού 445
- 13.4. Στεγαστικά δάνεια με επιτόκιο *Euribor* την περίοδο της κρίσεως 458
- 13.5. Αναχρηματοδότηση δανείων σε περιόδους πτώσεως των επιτοκίων 465

- 14.1. Ελβετικό φράγκο 2015 – Μία ακραία εκδήλωση του συναλλαγματικού κινδύνου 489

- 14.2. Περί των απαιτούμενων πληροφοριών 491
- 14.3. Τρεις εκστρατείες αρνητικής δημοσιότητας 498
- 14.4. Οι κορυφαίες 20 κλιματοκτόνες τράπεζες (The top twenty climate-killer banks) 499
- 14.5. Κίνδυνος φήμης – Πλαίσιο αναλύσεων 500
- 14.6. Ο θεσμικός κίνδυνος από τη σκοπιά των τραπεζών 505
- 14.7. Θεσμική αβεβαιότητα και απρόβλεπτοι επιχειρηματικοί κίνδυνοι 506
- 14.8. Αναλυτές μετοχών και ριζοκίνδυνες αποφάσεις τραπεζών 511
- 15.1. Κίνητρα ή καταστολή του χρηματοοικονομικού συστήματος; Διαφορετική φιλοσοφία, ίδιο αποτέλεσμα 526
- 15.2. Lehman Brothers – *Repo 105* 527
- 15.3. *RWA* – Διαχρονικές τάσεις που προβληματίζουν 529
- 15.4. Τιτλοποιήσεις – Παρακάμπτοντας του κανόνες κεφαλαιακής επαρκείας 530
- 15.5. Μετριάζοντας τα στρεβλά κίνητρα στις τιτλοποιήσεις 532
- 15.6. Υψηλότερα κεφάλαια, λιγότερο ανταγωνιστικές τράπεζες; 552
- 16.1. Συστημικά σημαντικές τράπεζες 571
- 16.2. Προκυκλικότητα και ζημίες απομειώσεως 575
- 16.3. Πόσος μεγάλος μπορεί να είναι ο δανεισμός; 579
- 16.4. ‘Φούσκες’ – Το δυνητικό μέγεθος των προβλημάτων 580
- 16.5. Ένας κρυφός κίνδυνος – Στρεβλή κατανομή των περιορισμένων πόρων της οικονομίας 581
- 16.6. ‘Μυωπία’, στρεβλά κίνητρα και υπερδανεισμός 583
- 16.7. Διεθνή επενδυτικά κεφάλαια και συσσώρευση προβλημάτων 589
- 16.8. Νοικοκυριά – Τα προβλήματα της υπερχρέωσης 593
- 16.9. Αναγνωρίζοντας την υπερχρέωση των νοικοκυριών 595
- 17.1. Όροι για *repos* – Η φαντασία στην υπηρεσία του χρήματος 619
- 17.2. Στήριξη των τραπεζών και χρηματοοικονομική καταστολή – Διαφορετική φιλοσοφία, ίδιο αποτέλεσμα 621
- 17.3. Τρεις προβληματισμοί 624
- 17.4. Ο *Νόμος Κατσέλη* 626
- 17.5. Διακριτική ευχέρεια στην εφαρμογή των λογιστικών κανόνων 628
- 17.6. Θεσμική ανοχή – Παρενέργειες 630
- 17.7. *Too big to fail* – Και άλλα διαχρονικά διλήμματα 635
- 17.8. Διάσωση τραπεζών – Ελλάδα, Κύπρος, Ιρλανδία 648
- 17.9. Μέτρα στηρίξεως του χρηματοοικονομικού συστήματος στην ONE 649
- 18.1. Βαθμοί πιστοληπτικής ικανότητας 692
- 18.2. Η ευεργετική επίδραση των ανεξάρτητων αναλυτών 695
- 19.1. Παρακάμπτοντας τη σειρά προτεραιότητας των καταθετών 727
- 20.1. Ανώτατα όρια στα επιτόκια καταθέσεων – Δυνητικές παρενέργειες 739
- 20.2. Όταν μπλέκουν οι κανόνες 742
- 20.3. Εγγυητικές επιστολές, εξασφαλίσεις και συναλλαγματικοί περιορισμοί 750
- 20.4. Αναδιάρθρωση χρέους – Βασικοί τρόποι 755
- 20.5. Το φορτίο του χρέους (*Debt overhang*) – Παρενέργειες 757
- 20.6. Προβλέποντας τα αρνητικά της αυτορρυθμίσεως 770
- 21.1. AnaCredit – Παρεχόμενες στις εποπτικές αρχές πληροφορίες 786

- 21.2. Προστασία των ‘αδυνάτων’ – των πελατών των τραπεζών 789
- 21.3. Δυσκολία εντοπισμού – Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα 790
- 21.4. Αναλύοντας το δανειακό χαρτοφυλάκιο των τραπεζών 792
- 21.5. *Senior loan officer opinion survey* και *Bank lending survey* 806

- 22.1. Προστατεύοντας έναν *whistleblower* 823
- 22.2. Διακριτική ευχέρεια – Η άλλη όψη του νομίσματος 830
- 22.3. Το πρόβλημα της ‘περιστρεφόμενης πόρτας’ (*revolving door*) 831
- 22.4. Κλείνοντας τα μάτια στην πραγματικότητα 832
- 22.5. Επηρεάζοντας την εποπτεία 833
- 22.6. Ποιος ελέγχει ποιον; Τράπεζες, κυβερνήσεις & εποπτικές αρχές 835
- 22.7. Δεσμεύοντας την οικονομική πολιτική (*Policy capture*) 840
- 22.8. Μακρο-προληπτική εποπτεία και κοινωνικές ανισότητες 842
- 22.9. Ηνωμένο Βασίλειο – Η εμπειρία του FSA 843
- 22.10. Εποπτεία στην ΟΝΕ και στις ΗΠΑ 846
- 22.11. Ευρωπαϊκή Τραπεζική Ένωση – *European Banking Union* 849
- 22.12. Δεν φταίνε μόνο οι εποπτικές αρχές... 849

Εφαρμογές

- 2.1. Ζημία όταν εμφανιστούν οι κίνδυνοι 39
- 2.2. Ζημία σε περίπτωση αθετήσεως 42
- 2.3. Υψηλότερος κίνδυνος, υψηλότερο επιτόκιο 51
- 4.1. Κοινές μετοχές και ποιότητα του μετοχικού κεφαλαίου 128
- 8.1. Δάνεια – Αναπόσβεστο κόστος 277
- 8.2. Διαφορά από την έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο 286
- 9.1. Επιτοκιακά έσοδα και έξοδα 308
- 9.2. Χρηματοοικονομικές πράξεις και έσοδα από τίτλους 311
- 9.3. Έσοδα από ομόλογα 313
- 9.4. Παθητικό – Τα παράδοξα της αποτιμήςσεως σε εύλογη αξία 315
- 9.5. Ζημίες απομειώσεως 316
- 9.6. Μεγάλες ζημίες απομειώσεως & καθαρή θέση των τραπεζών 317
- 9.7. Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις 318
- 9.8. Ζημίες απομειώσεως και διαγραφές δανείων 320
- 9.9. Αναμενόμενες και μη-αναμενόμενες ζημίες απομειώσεως 321
- 9.10. Υψηλή μόχλευση – Πειρασμοί και κίνδυνοι 327
- 10.1. Ομαλοποίηση των κερδών 357
- 11.1. Υψηλό επιτόκιο για τους χαμηλού κινδύνου δανειζόμενους 380
- 11.2. Χρηματοδότηση μόνο των υψηλού κινδύνου δανειζομένων 384
- 11.3. Ηθικός κίνδυνος – Μεγεθύνει τις επιπτώσεις 386
- 12.1. Εξασφαλίσεις και επιτόκιο των δανείων 401
- 12.2. Κοινή εγγύηση των δανείων από τους δανειζόμενους 408
- 12.3. Μειώνοντας το κόστος από την ασύμμετρη πληροφόρηση 415
- 13.1. Ρευστά διαθέσιμα και κίνδυνος ρευστότητας 436
- 13.2. Από τον κίνδυνο ρευστότητας στον κίνδυνο πτωχεύσεως 436
- 13.3. Ο πειρασμός της χαμηλής ρευστότητας 441
- 13.4. Κίνδυνος αγοράς και κίνδυνος ρευστότητας 447
- 13.5. Κίνδυνος επιτοκίου – Παράδειγμα 453
- 13.6. Κίνδυνος επιτοκίου και σταθερότητα χρηματοροών 457
- 14.1. Συναλλαγματικός κίνδυνος – Παράδειγμα 477
- 14.2. Συναλλαγματικός κίνδυνος των δανεισθέντων 481
- 14.3. Από τον συναλλαγματικό στον κίνδυνο επιτοκίου 483
- 14.4. Συναλλαγματικός κίνδυνος και κανόνες του θεσμικού πλαισίου 486
- 14.5. Από τον συναλλαγματικό στον θεσμικό κίνδυνο 487
- 15.1. Ο πειρασμός της υψηλής μόχλευσεως 520
- 15.2. Κανόνες κεφαλαιακής επαρκείας – Βασιλεία I 522
- 15.3. Κανόνες κεφαλαιακής επαρκείας και στρατηγικές επιλογές των τραπεζών 524
- 15.4. Δάνεια μειωμένης εξασφάλισης – Φορολογικά κίνητρα 541
- 17.1. Εγγύηση των υποχρεώσεων των τραπεζών – Δυνητική ζημία 616
- 17.2. Ανακεφαλαιοποίηση τραπεζών 640
- 17.3. *Bad banks* και εξυγίανση των τραπεζικών ισολογισμών 644

17.4. Πτώχευση και *bail in* 646

17.5. Πτώχευση και *bail out* επενδυτών και καταθετών 647

18.1. Συγκρίνοντας τον λόγο M/B 671

20.1. Μη-βιώσιμες επιχειρήσεις – Παρενέργειες των επιλογών 756

20.2. *Super-priority financing* – Λογική 761